

Provinciale Staten

Clustercode SC
Ons kenmerk DOC-00677761
Bijlage(n) 2

Uw kenmerk -
Maastricht 27 augustus 2024
Verzonden 27 augustus 2024

Onderwerp

Antwoord van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen

Van het lid : Lisa Wolters
Fractie : PVDA Limburg
Inzake : Brede welvaart Zuid-Limburg blijft achter

Vraag 1. Is het College bekend met het rapport over de Brede welvaartsindicator 2023 en de uitkomsten daarvan? ([Brede welvaart afgelopen drie jaar nagenoeg stabiel - Nieuws - Universiteit Utrecht \(uu.nl\)](#))

Ja, het rapport en de BWI-rekenmethode zijn bekend. Op 3 juli 2024 heeft gedeputeerde Demollin-Schneiders een online overleg gehad met Rabo Research. De brede welvaartsindex meet en weegt elf dimensies die het welzijn van Nederlanders weerspiegelen.

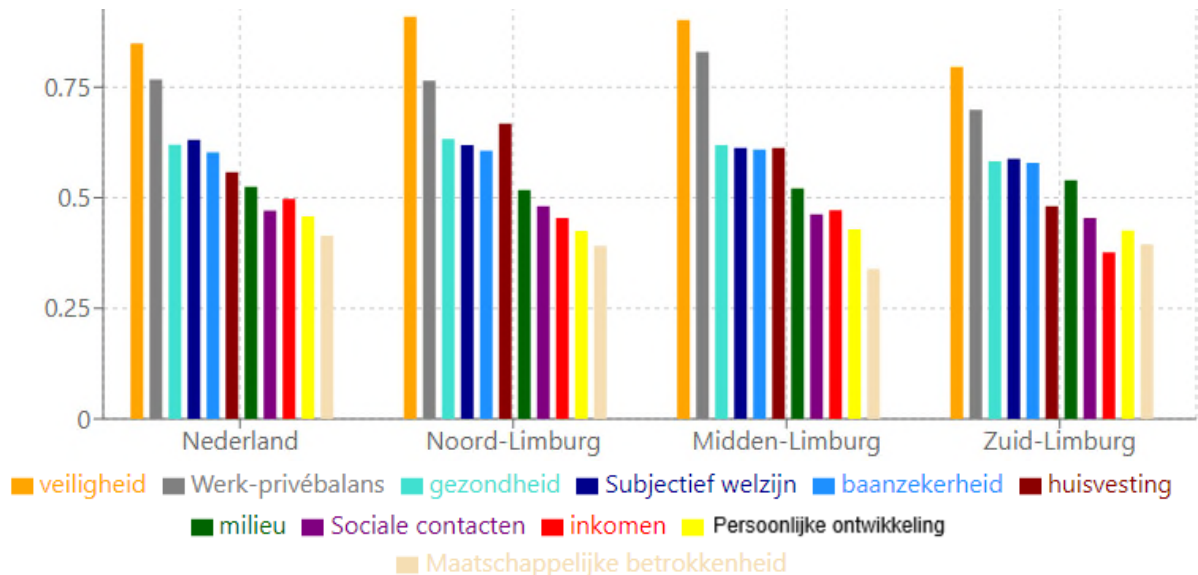
Provincie Limburg volgt Brede Welvaart volgens een andere methodiek, die door CBS is opgezet conform de Conference of European Statisticians (CES) Recommendations on Measuring Sustainable Development ([UNECE, 2014](#)). Dit is destijds gebeurd op aanbeveling van de Tijdelijke Kamercommissie Brede Welvaart. Vrijwel alle provincies en de Rijksoverheid werken met deze methode. Zo wordt ook de Rijksbegroting doorberekend met deze methodiek van het CBS. De CBS-methode omvat meer indicatoren om invulling te geven aan Brede Welvaart “Nu” en kijkt daarnaast naar de Brede Welvaart “Later” en “Elders” in de vier categorieën: economie, natuur, mens en sociaal. In de bijlage zijn alle dimensies en onderliggende indicatoren van beide meetmethoden met elkaar vergeleken voor het huidige tijdsvak.

Vraag 2. Wat is de eerste reactie van het College hierop?

Het BWI- rapport onderstreept een bekend beeld. Via zowel de methodiek van het CBS als die van RaboResearch zien we dat Zuid-Limburg kampt met meerdere slechte scores op verschillende onderdelen. Dat bleek ook al bijvoorbeeld uit de [Atlas van Afgehaakt Nederland](#) (2021) die liet zien dat er grote verschillen bestaan tussen mensen, regio's, gemeenten en wijken in Nederland. En in het rapport ["elke regio telt"](#) (2023) werd geconcludeerd dat 'bepaalde gebieden in Nederland, veelal gelegen aan de randen van ons land en/of buiten de economische centrumgebieden, te maken hebben met een stapeling van *achterstanden*'. Zuid-Limburg is zo'n gebied.

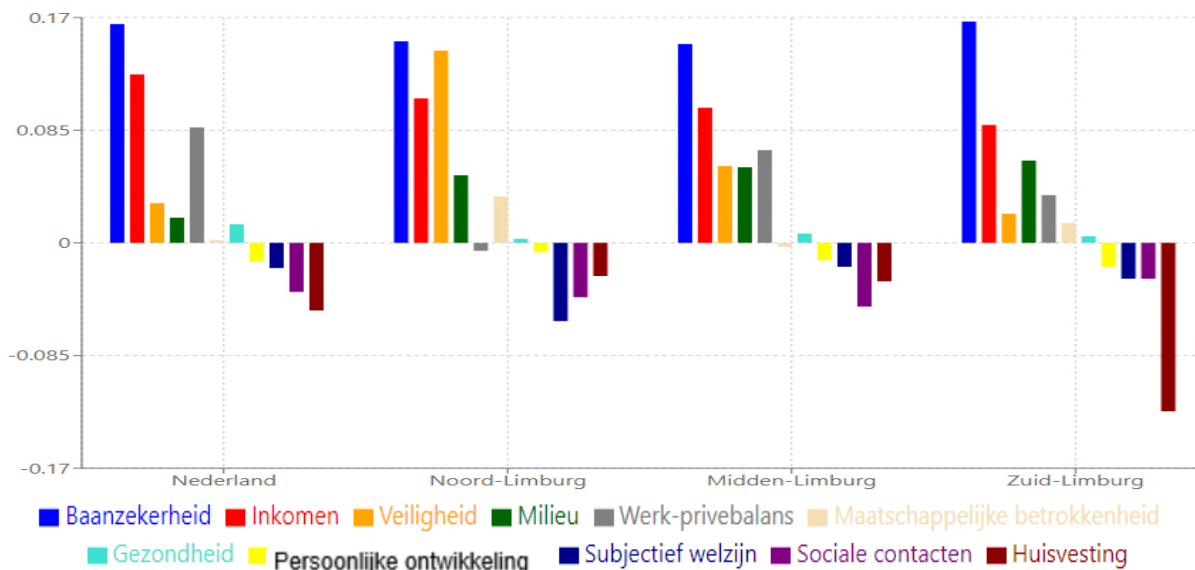
De conclusies over de BWI-scores in Zuid-Limburg over het jaar 2022 zijn dan ook geen verrassing. Belangrijke noot hierbij is wel dat de verschillen per dimensie (bv. veiligheid) tussen regio's niet heel groot zijn. Het is vooral de *stapeling* van achterblijvende factoren die elkaar bovendien onderling beïnvloeden en versterken die de achterstand van Zuid-Limburg verklaart. In figuur 1 hebben we de 11 verschillende dimensies van de BWI visueel uitgewerkt voor de drie Limburgse regio's en Nederland als geheel. Hoge scores betekenen een hoge brede welvaart op dat onderdeel.

Figuur 1: De elf dimensies van Brede Welvaart

Naast de verschillen in afzonderlijke dimensies, wordt in het BWI-rapport ook de achterblijvende groei van Zuid-Limburg op brede welvaart in zijn geheel aangestipt. Alle regio's laten een positieve ontwikkeling zien, maar Midden- en Noord-Limburg kennen voor 2022 een sterkere stijging ten opzichte van 2013. Een visuele uitwerking hiervan staat hieronder. In Noord-Limburg valt met name de factor veiligheid op in positieve zin en in Zuid-Limburg de tevredenheid over huisvesting in negatieve zin.

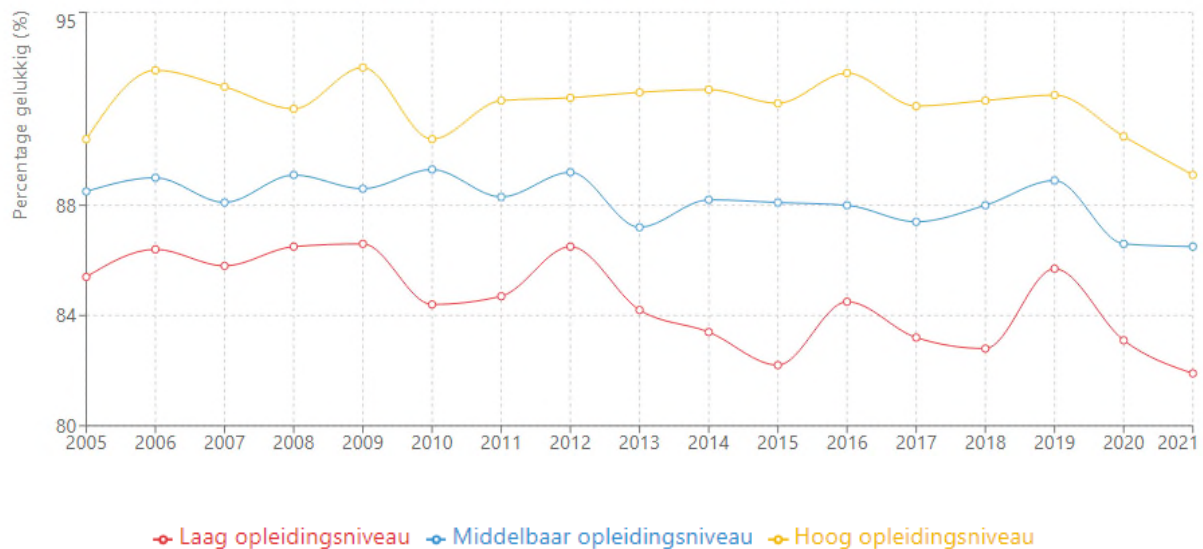
Vraag 3. Wat zijn volgens het college de oorzaken van de relatief betere positie van Midden- en Noord-Limburg in de Brede Welvaartindicator?

In het rapport "[accentueer het verschil](#)" van Pon & Telos (februari 2024) worden enkele oorzaken genoemd van de achterblijvende positie van Zuid-Limburg. Zoals de ligging aan de rand van het land, een minder hard groeiende en vergrijzende bevolking, het ontbreken van agglomeratiekracht, een lagere scholingsgraad en een dunnere spoeling aan grote en stuwende bedrijvigheid. De regio Zuid-Limburg kent in vergelijking met het Nederlands gemiddelde veel arme huishoudens, weinig huishoudens met een financiële buffer, veel arbeidsongeschikten en een relatief laag aandeel werkzame beroepsbevolking. Ook in het beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027' worden de "*hardnekkige, meerjarige patronen in Zuid-Limburg verklaard door de relatief oudere en overwegend praktisch opgeleide bevolking.*"

Het opleidingsniveau is een sterk onderscheidende factor voor het ervaren van geluk, zie figuur 3. We hebben hierbij CBS termen en methodieken aangehouden.

Opleidingsniveau en Geluk in Nederland

Het opleidingsniveau is ook van invloed op vele andere dimensies die de achterblijvende positie van Zuid-Limburg ten opzicht van het Nederlands gemiddelde verklaren.

Vraag 4. Wat is volgens het college de primaire rol van de provincie om deze achterstanden van Zuid-Limburg aan te pakken?

In het beleidskader ‘Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027’ stelt het College de rol als volgt vast: *“Van ons als provinciale overheid mag verwacht worden dat we regie nemen in het stellen van gezamenlijke prioriteiten met onze partners. Dat we richting geven voor de toekomst en perspectief bieden als het gaat om de gezamenlijke doelen, maar ook politiek-bestuurlijke continuïteit uitstralen die we in de afgelopen jaren met resultaat en trots hebben ingezet. Vanuit een gerichte bijdrage waarin we samen met alle partners komen tot een complementaire en krachtige inzet waar de Limburger wat van merkt”*. In dit beleidskader is aandacht voor Zuid-Limburg en wordt opvolging gegeven aan de structurele investeringen in de Sociale Agenda en het sportbeleid van de afgelopen jaren. Aan de basis hiervan lag een integraal onderzoek naar een gezondheidsachterstand van Limburg door GGD Zuid-Limburg op verzoek van Uw Staten in 2016. Daarbij is het van belang dat we niet alleen naar gemiddelden kijken maar dat we nauwkeuriger weten op welke plek welke problematiek speelt. In het beleidskader wordt dan ook aandacht gevraagd voor lokale verschillen tussen diverse wijken: *“Het verschil in de sociale opgaven in de stedelijke omgeving is anders dan die in een landelijke omgeving. Zo ontbreekt in de kwetsbare wijken veelal een goed functionerend sociaal weefsel terwijl in de dorpen en kernen vaker het voorzieningenniveau onder druk staat.”* Ook het Ministerie van LNVN is aan de slag met dit verschil. Zij voeren met CBS een haalbaarheidsstudie uit naar monitoring van Brede Welvaart op het niveau van de gebiedsgerichte agenda’s en de verschillen tussen landelijke en stedelijke gebieden. Tot slot dragen we met ons kader leefbare steden en dorpen en het leefbaarheidsfonds ook bij aan de brede welvaart in zowel stedelijk als landelijk gebied.

Vraag 5. Hoe ziet het college de recentelijk aangenomen beleidskaders in relatie tot de genoemde thema's en de uitdaging in Zuid-Limburg?

De Brede Welvaartsindicator kijkt naar meerdere thema's die in het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt' worden benoemd, zoals gezondheid, werk, onderwijs, huisvesting, veiligheid en sociale contacten. De integrale ambitie dat elke Limburger telt is vervolgens uitgewerkt in beleidskaders. Daarbij monitoren we indicatoren die dieper inzicht geven dan de BWI. Vanuit die kennis kunnen we gericht beleid opstellen. Zo weten we dat (Zuid) Limburg wijken kent met een concentratie van multiproblematiek en benutten we ook bronnen van partners voor dit inzicht. Het bekendste voorbeeld hiervan is Heerlen-Noord dat ook sterk inzet op monitoring en via een nationaal programma werkt aan verbetering. Tot slot zijn er in heel Limburg vier regiodeals die zich ook richten op het verbeteren van de brede welvaart als geheel waarvan twee in Zuid-Limburg. Dit is een welkome aanvulling op de inzet van de provincie die vastgesteld is in de beleidskaders.

Vraag 6. Hoe past de Brede Welvaartsindicator binnen het coalitieakkoord?

Zie antwoord op vraag 5.

Vraag 7. Kan het college samen met de Zuid-Limburgse gemeenten tot een integraal plan van aanpak komen? Zo nee, waarom niet?

In het coalitie-akkoord en de beleidskaders zijn voor de thema's die meetellen binnen de Brede WelvaartsIndicator visie en beleid opgesteld. Dat beleid voeren we reeds uit in samenwerking met een ecosysteem aan politieke en publieke organisaties. In Midden- en Noord-Limburg heeft die aanpak volgens het rapport al geleid tot een inhaalslag op het gebied van brede welvaart. Voor Zuid-Limburg spreken we ook het vertrouwen uit dat de ingeslagen weg op termijn effectief uitpakt. Zo telt elke Limburger, Noord, Midden of Zuid, stedelijk of landelijk wonend, praktisch of theoretisch opgeleid.

Gedeputeerde staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Bijlage: De dimensies en onderliggende indicatoren van de verschillende meetmethoden voor brede welvaart

CBS-methodiek Brede Welvaart	Brede WelvaartsIndex (BWI)
Welzijn	Subjectief welzijn
Tevredenheid met het leven	Tevredenheid met het leven
Tevredenheid met vrije tijd	Geluk
Materiële welvaart	Inkomen
Mediaan besteedbaar inkomen per huishouden	Gem. gestandaardiseerd inkomen
Gezondheid	Gezondheid
Levensverwachting bevolking	Levensverwachting bevolking
Ervaren gezondheid	
Overgewicht	
Langdurige ziekten	
Arbeid en vrije tijd	Baanzekerheid
Werkloosheid	Werkloosheid
Nettoarbeidsparticipatie	Flexibele arbeidsrelatie
Brutoarbeidsparticipatie	Werk-privébalans
Vacaturegraad	Werkuren
Tevredenheid met reistijd van en naar het werk	Persoonlijke ontwikkeling
Hoogopgeleide bevolking	Opleidingsniveau
	PISA-score*
Wonen	Huisvesting
Tevredenheid met woning	Tevredenheid met woning
Tevredenheid met woonomgeving	
Afstand tot OV	
Afstand tot sportterrein	
Afstand tot basisschool	
Afstand tot café e.d. in km	
Samenleving	Sociale contacten
Contact met familie, vrienden of buren	Contact met familie, vrienden of buren
Vertrouwen in instituties	Maatschappelijke betrokkenheid
Vrijwilligerswerk	Vrijwilligerswerk
Vertrouwen in anderen	Vertrouwen in anderen
Veiligheid	Veiligheid
Geregistreerde misdrijven	Gewelddadige misdrijven
Aantal ondervonden delicten	Moorden
Vaak onveilig voelen in de buurt	
Milieu	Milieu
Emissies van fijnstof naar lucht	Emissies van fijnstof naar lucht
Natuur- en bosgebieden	Living Plant Index*
Kwaliteit van zwemwater	
Broeikasgasemissies	
Afstand tot openbaar groen	
Natuurgebied per inwoner	
Totale broeikasgasemissies	

College van Gedeputeerde Staten
Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Maastricht, 28 juni 2024

Betreft: Schriftelijke vragen inzake “Brede welvaart Zuid-Limburg blijft achter”

Geacht college,

De Universiteit Utrecht heeft samen met de RaboResearch de Brede Welvaartsindicator ontwikkeld. Deze indicator ontwikkelt zich heel anders dan het bruto binnenlands product per hoofd. De Brede Welvaartsindicator 2023 is [hier](#) te vinden.

Een van de conclusies die kan worden getrokken uit het rapport, is dat de brede welvaart in grote steden en aan de raden van het land achterblijft. Ook in Zuid-Limburg. Dit leidt bij onze fractie tot de volgende vragen:

1. Is het college bekend met het rapport en de uitkomsten daarvan?
2. Wat is de eerste reactie van het college hierop?

De regionale verschillen nemen toe. Zuid-Limburg raakt niet alleen achterop bij een groot deel van het land, maar ook bij Midden- en Noord-Limburg. Zuid-Limburg blijft achter op de rest van de provincie op het gebied van veiligheid, huisvesting, milieu, inkomen en maatschappelijke betrokkenheid. In vergelijking met 2013 zijn de verschillen daarbij zelfs toegenomen op het gebied van veiligheid, huisvesting en inkomen.

3. Wat zijn volgens het college de oorzaken van de relatief betere positie van Midden- en Noord-Limburg in de Brede Welvaartindicator?
4. Wat is volgens het college de primaire rol van de provincie om deze achterstanden van Zuid-Limburg aan te pakken?
5. Hoe ziet het college de recentelijk aangenomen beleidskaders in relatie tot de genoemde thema's en de uitdaging in Zuid-Limburg?
6. Hoe past de Brede Welvaartsindicator binnen het coalitieakkoord?
7. Kan het college samen met de Zuid-Limburgse gemeenten tot een integraal plan van aanpak komen? Zo nee, waarom niet?

Wij kijken uit naar beantwoording binnen de gestelde termijn.

Namens de PvdA fractie,

Lisa Wolters